

Одеський національний медичний університет
Кафедра сімейної медицини та поліклінічної терапії

Силабус курсу
Вибрані питання діагностики, лікування та
профілактики цукрового діабету

Рівень вищої освіти Третій (освітньо-науковий) рівень
Кваліфікація освітня Доктор філософії
Галузь знань 22 Охорона здоров'я
Спеціальність 222 Медицина

Обсяг	120 годин
Семестр, рік навчання	IV семестр, 2 рік навчання
Дні, час, місце	За розкладом
Викладач (-і)	Величко В.І. Данильчук Г.О. Циунчик Ю.Г. Коваленко С.Ф. Шишкіна Н.В.
Контактний телефон	0973054035
E-mail	familymedod@odmu.edu.ua
Робоче місце	учбові кімнати № 1, 2 кафедри сімейної медицини та поліклінічної терапії вул. Пішонівська, 1 м. Одеса
Консультації	Четверг 14.30-16.00

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація можлива під час проведення консультацій за очним принципом (offline / face to face), або дистанційно (online) за допомогою Teams (за попередньою домовленістю). Комунікація може бути здійснена також з використанням E-mail. При цьому необхідно вказувати своє прізвище, ім'я, курс, та назву курсу. Вирішення «робочих питань» можливо за вказаним номером телефону.

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Опис навчальної дисципліни

Предметом вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Вибрані питання діагностики, лікування та профілактики цукрового діабету» є ознайомлення здобувачів з новими досягненнями та практичними навичками за фахом. У діагностичному процесі суттєве значення мають знання та вміння провести оцінку факторів ризику цукрового діабету 2 типу, можливості розвитку ускладнень та розробки заходів щодо їх запобігання.

Пререквізити курсу: дисципліна базується на вивченні здобувачами нормальної та патологічної клінічної анатомії, гістології, цитології та ембріології, клінічної хімії, загальної та клінічної патологічної фізіології, мікробіології, вірусології та імунології, фармакології, загальної фармації та клінічної фармакології й інтегрується з цими дисциплінами

Постреквізити курсу: дисципліна передбачає при вивченні взаємозв'язок з наступними дисциплінами: терапія, педіатрія, сімейна медицина, інфекційні хвороби, акушерство-гінекологія, неврологія, та формування умінь застосовувати знання в процесі подальшого навчання та у професійній діяльності.

Метою вивчення вибіркової навчальної дисципліни є підготовка фахівців, які є здатними компетентно розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та дослідницької інноваційної діяльності при плануванні та виконанні власних досліджень та підготовки докторів філософії до якісного виконання функціональних обов'язків, пов'язаних з використанням сучасних досліджень в діагностиці цукрового діабету 2 типу, уражень серцево-судинної системи та екстракардіальної патології, проведенням диференційної діагностики, раціональним вибором сучасних антидіабетичних лікарських препаратів, що має зменшити частоту, або попереджати, виникнення ускладнень перебігу захворювання та небажаних ефектів під час їх фармакотерапії.

Основними **завданнями** вибіркової навчальної дисципліни є:

- 1) надання здобувачам ступеня доктора філософії знань відносно патогенезу та факторів ризику цукрового діабету 2 типу;
- 2) надання здобувачам ступеня доктора філософії знань щодо використання лабораторних методів дослідження у діагностичному процесі;
- 3) удосконалення у здобувачів ступеня доктора філософії знань щодо реабілітації хворих на цукровий діабет за умов поліклініки та стаціонару;
- 4) формування у здобувачів ступеня доктора філософії практичних навичок щодо призначення адекватної фармакотерапії хворих з метою контролю глікемії та профілактики виникнення ускладнень цукрового діабету та покращення якості життя хворого.

Очікувані результати

У результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант (здобувач) повинен **знати:**

- основні принципи організації та надання медичної допомоги хворим цукровим діабетом за амбулаторних та лікарняних умов;

- особливості діагностики та лікування хворих на цукровий діабет за сучасних умов, заходів, спрямованих на запобігання розвитку ускладнень;
- принципи медичної реабілітації та покращення якості життя хворих;
- особливості експертизи працездатності.

вміти:

- визначити показання до проведення скринінгових заходів під час амбулаторно-поліклінічного прийому пацієнтів різних вікових категорій задля раннього виявлення предіабету;
- здійснювати ранню діагностику порушень вуглеводного обміну з використанням всіх доступних методів дослідження;
- проводити аналіз результатів лабораторних досліджень при порушеннях вуглеводного обміну;
- вміти за допомогою функціональних та лабораторних методів дослідження своєчасно діагностувати стани, які потребують невідкладної терапії
- призначити адекватне немедикаментозне лікування та фармакотерапію хворим на цукровий діабет, проводити об'єктивізацію лікувального процесу;
- вирішувати питання експертизи тимчасової та тривалої непрацездатності;

ОПИС КУРСУ

Форми і методи навчання

Курс буде викладений у формі лекцій (8 год), семінарських (26 год) та практичних (26 год) занять, організації самостійної роботи аспірантів (60 год).

Методи навчання: словесний, пояснювально-демонстраційний, метод проблемного викладання, дослідницький.

Видами навчальної діяльності аспірантів згідно з навчальним планом є: лекції, семінарські та практичні заняття, самостійна робота (СРС) з активною консультацією викладача.

Викладання вибіркової навчальної дисципліни «Вибрані питання діагностики, лікування та профілактики цукрового діабету» на практичних заняттях забезпечується методичними розробками для кожного практичного заняття, наочними засобами навчання для кожного заняття (презентації, відеолекції, ситуаційні задачі), інформаційним ресурсом кафедри, структурованими алгоритмами контролю вмінь.

Зміст навчальної дисципліни

Лекції:

1. Генетичні та патогенетичні основи розвитку цукрового діабету
2. Метаболічний синдром та його роль у розвитку цукрового діабету 2 типу
3. Фактори ризику, клініка та перебіг цукрового діабету. Поняття предіабету. Диференційна діагностика. Гострі ускладнення цукрового діабету
4. Клінічна фармакологія та тактика призначення антидіабетичних засобів. Принципи лікування хворих на цукровий діабет

Практичні заняття

1. Алгоритм діагностики: предіабет, цукровий діабет 1 тип, цукровий діабет 2 тип, гестаційний діабет
2. Практичні навички роботи з глюкометрами. Неперервний моніторинг глікемії. Тести з навантаженням при цукровому діабеті
3. Види та диференційна діагностика цукрового діабету
4. Діагностика та диференційна діагностика розвитку ІХС при цукровому діабеті, зокрема інфаркту міокарда та серцевої недостатності.
5. Коматозні стани при цукровому діабеті. Фактори ризику розвитку. Рання діагностика. Надання допомоги
6. Цереброваскулярні порушення при цукровому діабеті. Профілактика неврологічних ускладнень цукрового діабету
7. Автономна нейропатія. Діабетичний гастропарез у дорослих
8. Ускладнення цукрового діабету (ураження органу зору та нирок, діабетична стопа). Діабетична ангіопатія.
9. Принципи лікування хворих на цукровий діабет. Медикаментозні та немедикаментозні методи. Алгоритм лікування хворих на цукровий діабет 2 типу. Диспансеризація хворих
10. Модифікація способу життя хворих на цукровий діабет: корекція харчування, виконання пацієнтом дозованих фізичних навантажень, тощо

Семінарські заняття:

1. Алгоритм діагностики: предіабет, цукровий діабет 1 тип, цукровий діабет 2 тип, гестаційний діабет
2. Діагностика та диференційна діагностика цукрового діабету
3. Надмірна вага тіла та ожиріння, як фактори ризику виникнення цукрового діабету 2 типу
4. Клінічна фармакологія та тактика призначення антидіабетичних засобів
5. Принципи лікування окремих категорій хворих на цукровий діабет (вагітних, осіб похилого віку, при наявності коморбідної патології)
6. Ураження серцево-судинної системи при цукровому діабеті.
7. Ураження центральної нервової системи при цукровому діабеті.
8. Ожиріння, як фактор ризику розвитку метаболічного синдрому та цукрового діабету. Модифікація способу життя хворих на цукровий діабет: корекція харчування, виконання пацієнтом дозованих фізичних навантажень, тощо
9. Принципи лікування окремих категорій хворих на цукровий діабет (вагітних, осіб похилого віку, при наявності коморбідної патології)

Перелік рекомендованої літератури

Основна література

1. Діагностика і семіотика ендокринних захворювань: навчальний посібник /Й. І. Пічкарь. – К.: Люди в білому, 2014 – 137с
2. Ендокринологія: навчальний посібник / П. М. Боднар, В. І. Боцюрко, М. В. Власенко [та ін.]; за ред. П. М. Боднар. – Вінниця : Нова Книга, 2020. – 536 с.

Додаткова література

1. Внутрішні хвороби. Підручник, заснований на принципах доказової медицини. Видавництво «Medycyna praktyczna», 2019, С.1632
2. Внутрішні хвороби: у 2 частинах. Підручник / Л.В. Глушко, С.В. Федоров, І.М. Скрипник та ін. Видавництво «Медицина», Київ, 2019, 584 с. 4.
3. Рекомендації ADA з лікування цукрового діабету (2020): нові положення. Медична газета «Здоров'я України 21 сторіччя» № 6 (475), березень 2020 р.
4. Наказ Міністерства охорони здоров'я від 21 грудня 2012 року № 1118 Уніфікований клінічний протокол первинної та вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги . Цукровий діабет 2 типу.
5. Наказ Міністерства охорони здоров'я України 29 грудня 2014 № 1021 Уніфікований клінічний протокол первинної, екстреної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги. Цукровий діабет 1 типу у молодих людей та дорослих
6. Реферативний огляд європейських настанов 2019 року щодо ведення діабету, предіабету та серцево-судинних захворювань

Інформаційні ресурси

1. Асоціація діабетологів України <http://uda.in.ua/>
2. American Diabetes Association. <https://www.diabetesjournals.org>
http://care.diabetesjournals.org/content/41/Supplement_1/S1
3. European Association for the study of Diabetes. <https://www.easd.org>
4. 2011 Evaluation, Treatment, and Prevention of Vitamin D Deficiency, an Endocrine Society Clinical Practice Guideline
https://www.researchgate.net/publication/51196545_Evaluation_Treatment_and_Prevention_of_Vitamin_D_Deficiency_an_Endocrine_Society_Clinical_Practice_Guideline

On-line calculators:

[Калькулятор індекса маси тела \(Body mass index calculator, BMI\)](#)

[Калькулятор расчёта скорости клубочковой фильтрации \(Glomerular filtration rate\)](#)

[Калькулятор кардиоваскулярного риска \(шкалы PROCAM, SCORE, Framingham, IRIS II\)](#)

ОЦІНЮВАННЯ

Форми оцінювання:

- тести вхідного та заключного контролю рівня знань за темою практичного заняття;
- усна відповідь на питання за матеріалом поточної теми;
- розв'язання типових і нетипових клінічних ситуаційних задач;
- контроль практичних навичок;
- підсумковий залік.

Схема нарахування та розподіл балів, які отримують аспіранти

Поточний контроль. Оцінювання успішності вивчення тем дисципліни виконується за традиційною 4-х бальною шкалою. Наприкінці вивчення дисципліни поточна успішність розраховується як середній поточний бал, тобто середнє арифметичне всіх отриманих аспірантом оцінок за традиційною шкалою.

Підсумковий контроль. Вивчення навчальної дисципліни завершується заліком. Залік отримують аспіранти (здобувачі), які не мають пропусків лекцій і практичних занять або відпрацювали пропущені аудиторні заняття і мають середній бал не менше, ніж 3,00.

Для оцінювання дисципліни за 5-ох бальною шкалою є середньоарифметичною двох складових:

1. Середній поточний бал всіх поточних оцінок (число округлене до 2-ох знаків після коми, (наприклад 4,38)

2. Традиційна оцінка за диференційний залік

Середній бал за дисципліну переводиться у традиційну оцінку та конвертується у бали за багатобальною шкалою. Подальші рахунки здійснює інформаційно-обчислювальний центр університету.

Самостійна робота при вивченні вибіркової навчальної дисципліни забезпечується методичними розробками з самостійної роботи, наочними засобами навчання (відеолекції, презентації), інформаційним ресурсом кафедри, тематикою самостійних робіт, структурованими алгоритмами контролю вмінь.

Тематику самостійних робіт

1. Генетичні та патогенетичні основи розвитку цукрового діабету. Фактори ризику.
2. Метаболічний синдром та його роль у розвитку цукрового діабету 2 типу
3. Алгоритм діагностики: предіабет, цукровий діабет 1 тип, цукровий діабет 2 тип, гестаційний діабет
4. Ураження серцево-судинної системи при цукровому діабеті.
5. Ураження нервової системи при цукровому діабеті.
6. Ускладнення цукрового діабету (ураження органу зору та нирок, діабетична стопа) . Діабетична ангіопатія.
7. Коматозні стани при цукровому діабеті.
8. Клінічна фармакологія та тактика призначення антидіабетичних засобів
9. Надмірна вага тіла та ожиріння, як фактори ризику виникнення цукрового діабету 2 типу Модифікація способу життя хворих на цукровий діабет: корекція харчування, виконання пацієнтом дозованих фізичних навантажень, тощо
10. Принципи лікування окремих категорій хворих на цукровий діабет (вагітних, осіб похилого віку, при наявності коморбідної патології)
11. Клінічні настанови лікування в діабетології
12. Підготовка до залікового заняття (прийому практичних навичок).

ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика щодо дедлайнів та перескладання, політика щодо академічної доброчесності, політика щодо відвідування та запізень, мобільні пристрої, поведінка в аудиторії відбувається згідно до «Положення про організацію освітнього процесу здобувачами вищої освіти в ОНМедУ», 2019 р.

Політика щодо дедлайнів та перескладання:

Усі пропущені заняття мають бути відпрацьовані. Лекції відпрацьовуються шляхом написання рефератів з теми заняття. Практичні заняття відпрацьовуються згідно з розкладом консультацій. Перескладання модулів відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності:

Обов'язкове дотримання академічної доброчесності, а саме:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень та джерела інформації.

Політика щодо відвідування та запізень:

Відвідування лекцій та практичних занять є обов'язковим, запізнення не бажані. Поважною причиною відсутності на заняттях вважається хвороба, що підтверджується довідкою від лікаря (лікарняним).

Мобільні пристрої:

Недопустимо користування мобільним телефоном, планшетом або іншими мобільними пристроями під час заняття (крім випадків, передбачених навчальним планом та методичними рекомендаціями викладача).

Поведінка в аудиторії:

Курс передбачає роботу в колективі. Середовище спілкування є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики.